

Coiful princiar getic de bronz „cu creastă” de la *Popești-Mihăilești* (jud. Giurgiu)

de Conf. Univ. dr. George V Grigore

Dintre descoperirile arheologice ce au revelat existența coifurilor de luptă și paradă geto – dace de secol I î.Hr. exemplarul cel mai complet a fost găsit în tumulul nr. IV de la Popești (comuna Mihăilești; jud. Giurgiu), din care s-au recuperat părți ale calotei, apărătoarea de ceafă, fragmente ale obrăzarelor și o componentă de bronz care pare să fi făcut parte din sistemul de susținere a panașului (mănunchi (smoc) de pene, adeseori colorate, care se punea altădată la chipiul sau coiful militarilor drept podoabă; surguci, pompon, penaj, cristă). Acest panaș se folosea la coifurile de paradă, conferindu-i purtătorului o alură de mare pavoazare, ca o adevărată „pupăză” (cuc armenesc), ca simbol al Marelui Zeu ce poate fi și multicolor (curcubeu). Coiful princiar geto-dacic din bronz a fost descoperit într-un tumul de incinerare, alături de un întreg echipament de războinic. Acest tip de coif este unul foarte rar, el fiind creat să apere până și nasul purtătorului. Coiful a fost realizat din tablă de bronz, prelucrată prin ciocănire și pare a avea la bază modele sudice, dar în același timp el este, prin forma și tehnica de execuție, un produs local. Caracteristicile morfologice atipice au făcut dificilă reconstituirea exactă a formei originale, astfel că variantele de reconstituire propuse în literatura de specialitate sunt doar ipoteze de lucru. Inventarul mormântului în care a fost descoperit coiful fragmentar era compus dintr-un cuțit, un vârf de săgeată, fragmente de la o zăbală de tip *tracic*, un inel de fier, o monedă dacică de argint, o cămașă de zale întreagă, o spadă de fier îndoită, un pumnal de tip *sica*, *umbo*-ul unui scut, piese de harnașament și numeroase resturi ceramice. În sud-

vestul tumulului, într-o groapă rotundă au fost depuse coiful, ce conținea oasele arse ale defunctului. Întregul complex a fost datat în secolul I î.Hr. Ca număr de inventar, coiful fragmentar a fost catalogat cu nr.: 176098. Dimensiuni: Hmaximă = 8,60 cm; lmaximă = 8,80 cm; Grosime tablă = 0,1 cm; G = 25,99 gr. Descriere: Fragment din tablă de bronz, decorat perimetral cu o linie de puncte poansonate, dublată de o linie zigzagată, realizată din puncte foarte mici, imprimate cu un punctator fin. Partea din coif de unde provine este ambiguă, dat fiind modelul dificil de reconstituit al căștii. Acum restaurat acesta ne prezintă varianta sa cea mai plauzibilă, dar fără creasta de paradă pe care ar fi purtat-o. Această creastă este posibil să fi apărut din dorința conducătorului purtător de coif de a fi asemănător cu zeul. Dacă simbolul zeului poate fi cucul, ca pasăre - nepasăre (nu face cuib și nu își clocește ouălele), având Kukaionul, ca centru spiritual, pupăza (cucul armenesc) este imaginea zeului „de paradă”. Când cântă, pupăza își strânge creasta pe ceafă, de parcă are încă un cioc și la spate (două ciocuri, două tășuri la securea dublă a lui Zamolxis, dubla lovitură planetară care vine periodic. Ca și caracteristici ale acestei păsări putem aminti, pe lângă frumusețea penejului, neorânduirea și murdăria existentă în cuib, alături de mirosul pestilențial. Posibil din această imagine și din faptul că, odată cu bulversarea planetară ce vine periodic (ca un shaker imens, în care sunt amestecate elemente geologice, cu plante și animale omorâte și aflate în putrefacție, cu ploi de petrol (țiței) și valuri mareice uriașe), și când planeta arată ca o imensă groapă de gunoi, avem astăzi surpriza arheologilor ce descoperă elemente de ritual (depuneri ritualice de statui, ceramică, arme, etc.) amestecate cu cenușă și resturi animaliere de la câte un ospăț („masă” ritualică fiind o explicitare a faptului că zeii vin să mănânce), depuse în așa numitele „gropi de gunoi”, aflate în oncinta sau în apropierea așezărilor umane. De multe ori ceramica, sau statuile sunt depuse ritualic în aceste gropi după ce au fost sparte, sau rupte (semn al spargerii formelor vechi de viață). Posibil de aici și anumite practici în care oamenii unor comunități din vechime refuzau

curățenia, sau chiar se murdăreau în mod voit, „imitând” cumva comportamentul zeiesc. De asemenea, comportamentul războinic a fost inițiat în societatea umană de această dorință de imitate a zeului războinic, ce, oricum vine periodic și „ne judecă”. Modelul acestui coif princiar geto-dacic de secol I î.Hr., descoperit la Popești (comuna Mihăilești; jud. Giugiu), este unul ce mai apare fragmentar în mormintele căpeteniilor din zona Câmpiei Române, fiind „adoptat” de mai multe căpetenii locale. Coifuri sau resturi metalice interpretate ca provenind din acestea s-au mai descoperit la Chirnogi (jud. Călărași), Piscul Crăsani (com. Crăsanii de Jos, jud. Ialomița), Poiana-Rovinari (jud. Gorj), Zimnicea (jud. Teleorman), etc. La Chirnogi (jud. Călărași), descoperirea vine dintr-un alt mormânt plan de incinerare, aflat în componența unei necropole descoperite aici, în punctul *Terasa Rudarilor*, datată începând cu a doua jumătate a sec. II î.Hr. – până în a doua jumătate a sec. I î.Hr.. Aici a fost recuperată o placă de bronz fragmentată. Pe baza decorului acesteia (puncte poansonate), care are analogii cu cel de pe coiful de la Popești, istoricii au presupus că reprezintă resturile unui coif similar. Fragmentele plăcii de bronz au fost prinse între ele cu mici bare de fier, casca suferind probabil reparații încă din antichitate. Tot unui coif pare să-i fi aparținut și o bordură de bronz, rest al unui posibil obrăzar, descoperit într-un mormânt tumular de la Piscul Crăsani (jud. Ialomița). Fragmentul este ornamentat cu protuberanțe, iar pe margini cu cercuri incizate, similare cu cele de pe coiful de la Popești. Pe baza inventarului funerar, complexul a fost datat în secolul I î.Hr. Din păcate alte detalii sau imagini ale fragmentului nu au mai fost publicate. La fel de incert este și cazul unui fragment dintr-o placă de bronz descoperită într-un mic tumul de incinerare, acum înalt doar de 1,30m, de la Poiana-Rovinari (jud. Gorj). Inventarul acestui mormânt conținea, pe lângă oasele calcinate ale defunctului, resturile unei cămăși de zale și o bucată de tablă de bronz, posibil parte a unui obrăzar. Un element de bronz asemănător, a fost descoperit într-un mormânt (C10M.21) din necropola de la Zimnicea (jud. Teleorman), din punct *Câmpul Morților*,

datat către sfârșitul sec. I î.Hr. Fragmentul de tablă poate să fi făcut parte din obrăzarul unui coif, fiind decorat, în tehnica *au repoussé*, cu protuberanțe, iar pe margini cu cerculețe și linii în zig-zag incizate.

Toate aceste coifuri geto – dacice din bronz, posibile cu „panaș” de pene, diferite de cele din alte zone ale Daciei, erau coifuri de paradă, nu de luptă. Putem susține ipoteza unei *Frății a Principilor Geți* (de secol I – II î.Hr.) ce purtau astfel de coifuri, ca urmașă a celei de sec. IV – V î.Hr, ce erau purtătoare a coifurile din aur și argint „cu ochi” (Agighiol, Coțofenești, Peretu, Porțile de Fier, Băiceni – Cucuteni).

Bibliografie: Alexandru Vulpe, *La nécropole tumulaire gète de Popești*, în **Thraco-Dacica**, 1, 1976, p. 201, fig. 12/8.

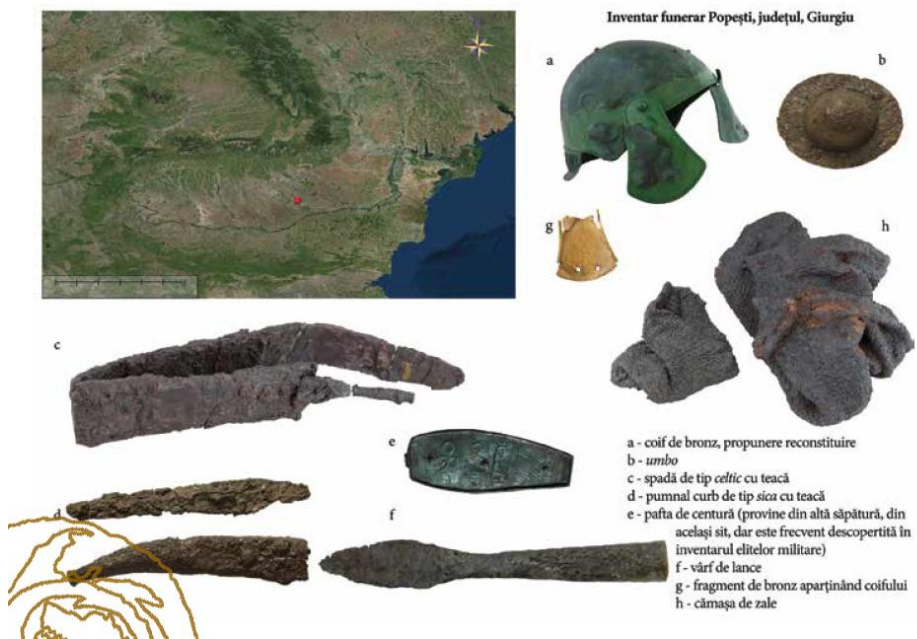
Surse: <http://www.encyclopedia-dacica.ro>;

Coiful getic de la Popești-Mihăilești (jud. Giurgiu), restaurat

Coiful getic de la Popești-Mihăilești (jud. Giurgiu), restaurat

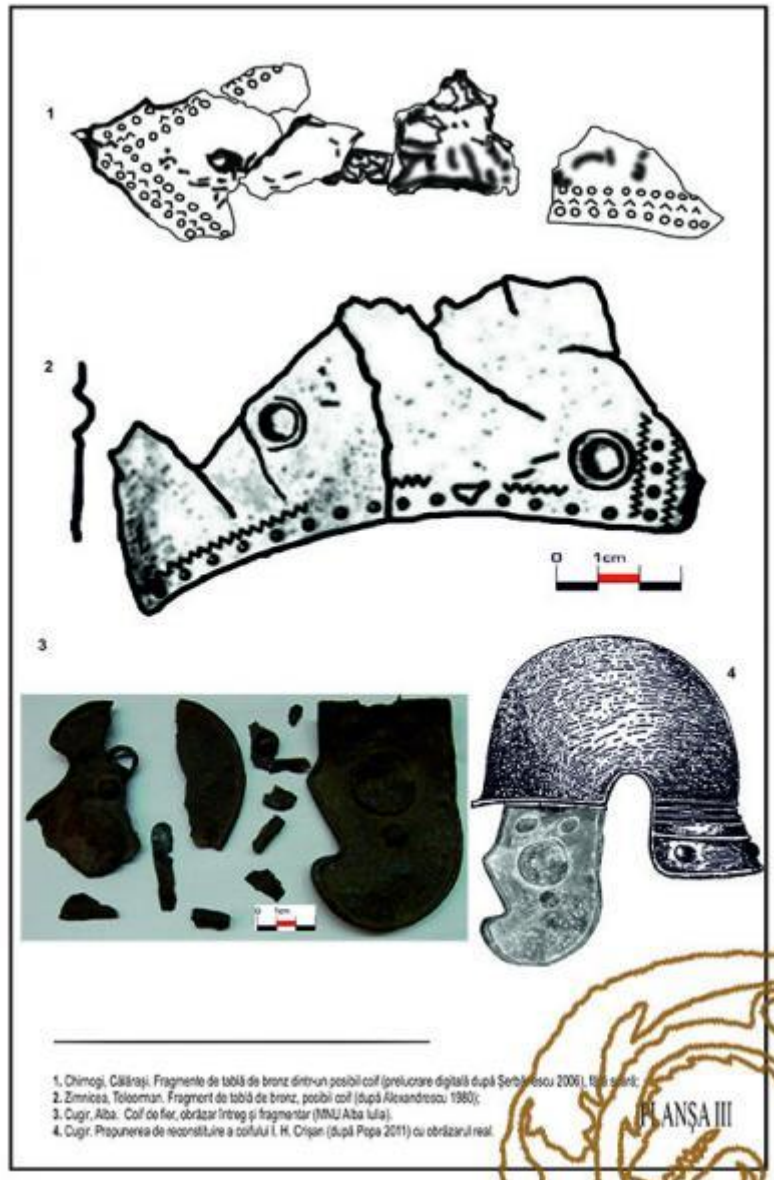
Inventarul funerar al mormântului studiat din cadrul Necropolei getice de la Popești-Mihăilești: coif de bronz, umbo de scut, spadă de tip celtic cu teacă, pumnal curb de tip „sica” cu teacă, vârf de lance, cămașă de zale

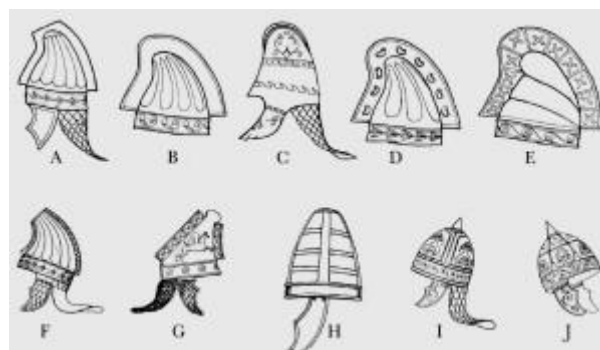
Coiful de la Popești: fragmentele descoperite, restaurarea acestuia și reconstituirea pe model uman o imaginii

Pupăza cu creastă (sau cucul armenesc). Când cântă, pupăza își strânge creasta pe ceafă, de parcă are încă un cioc și la spate (două ciocuri, două tăişuri la securea dublă a lui Zamolxis, dubla lovitură planetară care vine periodic.

Alte coifuri fragmentare descoperite în mormintele căpeteniilor geto – dace din Câmpia Română, și nu numai.

Coifuri getice „cu creastă” metalică și cu „țugui”